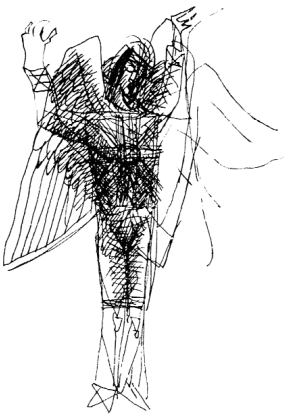

PODMANICZKY SZILÁRD

LIBRARIUS – KÖRTÁRS IRODALMI UNIVERZUM

Kérdezett Zólya Andrea Csilla

Írók munkái, könyvek, prózák, ajánlók, riportok, interjúk és persze hírek jelentik az alapot, de ki kell tekintenünk a társművészetek eseményeire.

A Librarius irodalmi univerzum olyan közösségi oldal, „amely írókat, folyóiratokat és kiadókat vár a használói közé, hogy az eddig külön-külön honlapokon megtalálható napi információikat egy helyen, egy jól áttekinthető struktúrában jelenítsék meg, ezáltal az olvasó egyetlen helyen találhatja meg az eddig elkülönülve digitalizált tartalmakat. Az írók virtuális archívumot építhetnek műveikből (ami nem azonos a másodközléssel), indíthatnak blogot, meghirdethetik könyvbemutatóikat és estjeiket, minden olyan információt megjeleníthetnek, amit fontosnak tartanak az olvasóval közölni. A folyóiratok és könyvkiadók szabadon láthatják el olvasóikat információkkal, lapszámokkal és könyvekkel” – olvashatjuk Podmaniczky Szilárd sorait az általa alapított Librarius online irodalmi fórumról.

– Mikor jött létre a Librarius? Milyen igény vagy hiányérzet hívta életre? Meséljen egy keveset arról, hogyan is jött létre.

– A főnt megfogalmazottakat valóban hiányérzet generálta két évvel ezelőtt. Pontosan az, amit átéltem. A munkáim – legyenek azok filmek, drámák vagy könyvek – kevesekhez jutottak el. Nincs ma Magyarországon olyan médium, amelyik átfogó képet tudna adni a kulturális élet folyamatairól. Vagy ha nem is átfogó, de egy erős keresztmetszetet. A kiadók vagy közösségi műhelyek saját, egymástól elkülönült kommunikációs rendszerben dolgoznak, ami természetes, de ha a kultúra-fogyasztó felől nézzük, akkor rettenetesen megnehezíti a tájékozódást.

– *Mióta működik mint közösségi oldal, és hogyan értékeli az oldal indulása óta eltelt időszakot?*

– A két év alatt sok minden változott. Például háromszor váltottunk dizájnt és szerkezetet az áttekinthetőség érdekében, a mostani változaton is lenne még mit alakítani, de mert egyetlen fillér állami támogatás nélkül működtetjük, a saját forrásaink határt szabnak. Az oldalt tartalmilag elég pasztikusnak gondoltam el. A főt megfogalmazott programtól elég távolra kerültünk. A kezdeteknél szétküldött, több száz címre kifutó levelemre csak néhányan válaszoltak, jellemzően azok az írók, akiknek volt kapacitásuk, de főleg igényük arra, hogy elinduljunk. Honoráriumot egyelőre nem tudunk fizetni, hiába adtam be több pályázatot is, így képtelenség kibontani azt a tartalmi modellt, amit ma korszerű kulturális site-nak gondolok.

– *Miben más, miben különbözik a többi irodalmi és kulturális oldalaktól? Hogyan találta meg a már működő oldalak között a helyét ez az újabb médiumfelület?*

– Sokban más, pontosabban sokban szeretne más lenni. Az én koncepcióm alapján nem lehet hermetizált irodalmi oldalt működtetni. Írók munkái, könyvek, prózák, ajánlók, riportok, interjúk és persze hírek jelentik az alapot, de ki kell tekintenünk a társművészetek eseményeire, amelyek külföldön és itthon a kortárs művészet meghatározó, progresszív, éppen most születő, dinamikus, erősen érvényes produkcióit jelentik. Egy másik lényeges különbség, hogy bár először idegen volt tőlem, de egy netguruval folytatott beszélgetés meggyőzött arról, hogy tegezzük az olvasót. Az irodalomról való beszéd nyelvét pillanatnyilag nagyon akadémikusnak érzem, olyan szempontok szerint beszél a művekről, ami jó esetben a szakmát érdekli, de azt az olvasói kört kötve hiszem, hogy eléri, amelyiknek a könyv „időtöltés” és kikapcsolódás. Többnyire hetente elemzem a látogatottságunkat, cikkekre lebontva is, és ez visszaigazolja a koncepciómat. Itt mérhető a közönség és a médium közötti kapcsolat intenzitása.

– *Találkozhatnak-e és találkoznak-e a kortárs/kortárs irodalmi univerzumok?*

– Nehéz ügy, definíciófüggő. Ha csak egy univerzum létezik a kortárs irodalomból, ahogy azt az univerzum jelentése kívánná, akkor az azon belül nyüzsgő irodalmi entitások a nagy számok törvénye szerint találkozhatnak. Ha univerzumokban gondolkodunk, akkor ezek nem fognak találkozni, mert más idők telnek bennük, más gondolatrendszerek, amelyek egymásnak feszülnek. És mivel szerintem ez utóbbi a valóságos modell, amiben az irodalom szereplői leképezik a társadalmi és politikai állapotokat, kevés esély van a találkozásra. Az univerzumok egyesítését a párbeszéd tenné lehetővé, ami fölerősítené a szakmai érdekképviseletet és a hitelességet.

– *Megjeleníthető-e egyazon médiumfelületen a kortárs kultúra vagy a kortárs irodalom sokszínűsége és a folyamatos alakulása? Ha igen: miképpen? Mit gondol, a most működő irodalmi és/vagy kulturális honlapok képesek-e betölteni ezt a szerepet?*

– Szerintem megjeleníthető ez a sokszínűség, mi több, a sokszínűség megjelenítése a cél. A színek közötti átjárhatóság vagy épp átjárhatatlanság megjelenítése a cél. Hogy ez az egyes médiumoknak hogyan sikerül, ez legalább annyira függ a médiumot működtetők lehetőségeitől, mint az igényeitől. Nem állítom, hogy átlátom a kortárs magyar kulturális élet egészét, sőt az irodalomét sem, mert fizikai és szellemi képtelenség földolgozni ezt a rengeteg produkciót. Ehhez van szükség egy olyan közösségre a médiumon belül, amelynek minden egyes résztvevője intenzív receptorként működik a kulturális/irodalmi életben. Akikkel ma dolgozom, leginkább azt kérem tőlük, hogy jelenítsék meg a kulturális fogyasztási szokásaikat, amihez nem kell feltétlenül profi recenzensnek lenni. A kezdeteknél egy könyvtáros ismerősömet kértem meg, hogy cetlizés közepette írjon nekem arról, amit éppen olvas. Az volt a címe, hogy *Az unatkozó háziasszony kiskönyvtára*. Nagyon sokan olvasták, mert azon a regiszteren szólalt meg, amit sokan használnak, ha könyvről beszélnek.

– *Mi tartja életben a Librariust? Az anyagiakra is rátérve, kapnak-e támogatói segítséget a lap fenntartására?*

– A feleségem azt mondja, hogy én tartom életben a lapot, és ebben nagyrészt igaz van. De ami ennél is fontosabb, van néhány olyan író kollégám, akikkel figyelünk egymás munkáira, és köszönhetően a Librariusnak, elindult közöttünk egy bizalmas párbeszéd. Bizalmas abban az értelemben is, hogy bíznak abban, hogy amit együtt létrehoztunk, és pillanatnyilag is fenntartunk, az életképes konstrukció lesz/lehet, bennem pedig van annyi konstruktivitás, hogy előbb-utóbb a pénzügyi alapot is megteremttem hozzá. Az elmúlt években több lapot láttam már tízmilliókból megbukni. A most működő irodalmi lapok nem a piacról élnek, hanem állami vagy önkormányzati támogatásból, egzisztenciákat tartanak fenn, és amilyen a széljárás, úgy alakul a sorsuk. Az első évben kaptunk 700 ezer forintot az NKA-tól, még a 2011-es évre. Ezt havi hétezer forintos honoráriumként tudtam kifizetni a munkatársaimnak. 2012-re nem kaptunk támogatást, pedig pluszban kétszer a miniszteri keretre is pályáztam, elutasították. A lap technikai fenntartásához szükséges pénzt én és az öcsém biztosítjuk.

– *Milyen szerkesztői elvek szerint készül a lap? Milyen területeket fednek le a rovatok?*

– A rovatokat műfaji alapon választottam, most nem sorolom őket, fönt már említettem. Ezek a műfajok gyakorlatilag minden újságírói és írói műfajt lefednek. Szerkesztői elveket pillanatnyilag a források hiányában nem tudok úgy érvényesíteni, ahogy szeretném. Két alapelvet gondolok fontosnak, amelyeket a látogatottságok elemzéséből olvastam ki. Az egyik, hogy eseménycentrikusak legyünk. Ha a tévéhez képest nem is tudunk real time-ot produkálni, nagyon fontos a jelenlétszerűség, a benne levés érzése. És ezt ugyanúgy tudja a jó próza, mint a jó tudósítás vagy riport, interjú. Ha az esemény után másfél hónappal közlünk egy interjút, annak nagyon sokat és egyedít kell tudnia. Aki bulvárt olvas, az is erre az élményre vágyik, csak épp nem minőségi kukkoló. A másik alapelvről pedig már beszéltem, és ez a nyelvhasználat. Legyünk magazinszerűek a témátalálásban, ne kelljen „semmiféle” előképzettség ahhoz, hogy a Librariust olvassák. Még karácsony előtt föltettünk egy hirdetést a facebookra, aminek az volt a szövege, hogy „Érezd otthon magad nálunk, mi is az otthonainkból szerkesztjük”. Hatvan százalék volt a lájkolási arány, ami hihetetlenül jó.

– *Érezhető, hogy a Librarius az irodalom mellett a kultúra széles terének legkülönbözőbb művészeti ágainak és alkotóinak a megszólaltatására törekszik, miközben több tudománynépszerűsítő írás is olvasható. Ön szerint hogyan viszonyulnak ezek egymáshoz?*

– Szerintem jól kiegészítik egymást, mert megítélésem szerint azonos érdeklődési horizonton mozog művészet és tudomány, ezeken belül pedig az egyes tudomány- és művészeti ágak párbeszédbe kerülnek egymással. Tudja, mikor szerkesztem az oldalt, és egymástól viszonylag távolinak tűnő témákat rakok egymás mellé, olykor az az érzésem, mintha valamilyen médiaművet hoznék létre. Ennek a műnek nem tudom a műfaját, csupán annyit látok, hogy az írásbeliségnek olyan metszetei jönnek létre napról napra, amelyek aktuális megszólalásaiakon keresztül, épp a különböző területek egymáshoz való viszonyán keresztül, egyfajta intenzív műélvezetet hoznak létre. És ez köszönhető annak a szűrőnek, amivel a cikkeket, tartalmakat válogatjuk.

– *Mennyire tekinthető célnak ezek alapján egyfajta hídszerep a különböző művészeti ágak között, vagyis a lehetséges átjárások megtalálása, kapcsolódási pontok megmutatása és bizonyos értelemben a párbeszédbe hozásuk?*

– Pontosán erről van szó. Látható, hogy honnan indult a lap, és hová érkezett meg, amit nem tekintek végállapotnak, sőt. Vagyis aktuális állapotában nagyon jól bemutatja, hogyan születnek művek egymással párhuzamosan. Hol tart a tudomány az agykéregkutatásban vagy a nanotechnikában, miközben mondjuk az irodalmi művek többsége a múltban keresi a témát, a színház az aktualitásban, a befektetők pedig a képzőművészeti alkotásokról átállnak a régészeti leletek fölvásárlására. Ha valami, akkor éppen ez izgalmas, ahogyan a világ változik, miközben egyes elemek statikusak maradnak, és kihullanak a működésből. Nagyon erős világperspektívát kaphatunk, ami egyezik a személyes igényeimmel is. Ez az igény évekként elzöngélt, a féléves svájci ösztöndíjam, olasz és francia útjaim alatt született, ahol nagyon otthon éreztem magam, mert a mindennapi élet része a művészet atraktivitása. És ha most a Librariusra nézek, hasonló az összbemutatóm.

– *Roppant fontosak és izgalmasak az oldalon meghallgatható könyvbemutatók videofelvételei, amelyek akár fontos kor- és művelődéstörténeti dokumentumokként is tekinthetők. Ilyen értelemben kívánnak-e részben mint digitális adatbázis működni?*

– Igen, több olyan hazai és erdélyi intézményvezetővel is beszéltem erről, akik belátták, hogy napról napra szállnak a semmibe olyan nem rögzített produkciók, amelyeket az aktuális közönség, mondjuk, 25 ember látott és hallott. Tudom saját könyvbemutatóimról is, hogy olyan kiszámíthatatlan színpadi pillanatok születnek meg egy „szimpla” könyvbemutatóon, olyan mély merítésben jelennek a gondolatok, hogy pazarlásnak érzem nem rögzíteni ezeket. A technikai háttér egyetlen kamera, és ott a net végtelen feltöltési lehetőséggel. Valójában azt látom, hogy a kortárs irodalom medializálása roppant korszerűtlen. Olyan nagy lehetőségeket látok benne, hogy hasonló izgalommal tölt el, mint egy-egy írói projekt. Két éve folyamatosan tanulom, analízálom, mit lehetne tenni, hogyan kell a nettel megmozgatni a műveket. És ez nem olyan mértékben pénz kérdése, ahogyan azt gondolnánk. Ez egy szakma, amit lehet jól és hatékonyan is művelni.

– *A Mese habbal rovat Emike-történetei frappáns és rendkívül szórakoztató rövid jegyzetek. E gyerekbeszédet idéző írások és gyerektörténetek sikerén felbuzdulva tervezik-e a gyerekirodalom felé nyitást?*

– Már most azon vagyunk, hogy a szombat gyereksarok legyen. Böszörményi Gyula lelkes társam ebben, és a lehetőségeinkhez mérten minden szombaton mesézünk.

– *Milyen helyet kapnak a különböző szerzői blogok a Librarius szerkezetében? Van-e kapcsolat vagy átjárás e szövegek és a rovatok között?*

– Ez egy újabb lényeges eleme a Librariusnak. Jelen állapot szerint egyszeri tematikaszűrés után bárki indíthat blogot. Ezt például az *Apokrif* folyóirat szerzői meg is tették. Ajánlottam kiadóknak is, egyelőre a saját honlapjukat elégségesnek ítélik, pedig egy kiadói blog megint más szint tud hozni, mint egy személytelen hírlevél. A blogoknál alapvető célom az volt, hogy olyan tematikákat hozzunk létre, amelyek nem az irodalomról szólnak, de írók írják. Szerintem nagyon működőképes lenne egy dzsesszblog, kütyüblog, szivarblog, mint ahogy sokan olvassák Darabos Enikő *Babablogját*, Adamik Lajos *Lila gőz kulináriai kicsapongásait*. De vannak spanyol, svéd, finn szerzőink is, aktivitásuk változó. Ugyanakkor bárki kiléphet a saját blogjából, és írhat egy kritikát. Az egész Librarius lényege a szabad írói tér és mozgás, az átjárhatóság. Ráadásul, ha a szerző kéri, külön belépési engedélyt kap az adminfelület kezeléséhez, most is sokan töltik fel a saját cikkeiket: többek között Bakos András, Hartay Csaba. És van egy szintén jól látogatott rovat: *A hét lánya*. Ebben Sárközi Richárd ír klasszikus aktfestményekhez bulvárt hajazó paródiát.

– *Milyen olvasói szokások és igények lenyomata követhető vissza a lap olvasottságából? Van-e kimutatásuk, melyik rovatokat olvassák a leginkább? Érezhető-e ezen a téren változás a lap indulása óta?*

– Az egyes rovatok és tematikák olvasottságát nagyban befolyásolja a keresőoptimalizálás, hogy a keresőmotorok milyen szavakra buknak. Az első időkben nagyon hátul kullogtunk, irodalomban talán az ezredikek voltunk, viszont mostanra, ha az oldalunkon szereplő könyvre keres valaki, akkor jó eséllyel jelenünk meg a Google első oldalán, ami azért nem csekélység. Így aztán nagy találati/olvasottsági számokat látunk a könyv- és a folyóirat-ajánlóknál. A riportok és interjúk kimagaslóak, de egy-egy vers vagy próza is jól szól a maga szubjektivitásával. A hírműfaj viszont elég megosztott. A hír egyedisége, eredetisége és érdekessége mozdítja rá az olvasót. Például Maia Morgenstern aranybánya elleni tiltakozása vagy *A Mester és Margarita* szereplőinek jelzőtáblán való megjelenése olyan erős és két lábbal a valóságban álló anyag volt, hogy elszaladt a látogatottság. Emellett nagyon fontos a tálalás is, hogy a címben és a kopfban a cikk legizgalmasabb elemeit emeljük ki. Vagy ha a verset rövid szerzői bevezetővel tálaljuk, többszöröse nő az olvasottsága.

– *Hogyan tovább? Milyen területeken és témákban kívánják fejleszteni/gazdagítani a Librariust?*

– Több alternatíva is létezik. A tudomány mellett az ökovonal olyan téma, ami megint csak hasonló értékhorizonthoz tartozik, mint a művészet. Tavasszal megtartottuk az első élő Librarius-estet, hogy kiderüljön, van-e hús-vér olvasó a virtualitás mögött. Volt. Telt ház előtt olvastak föl a szerzőink az RS9-ben, miközben a szövegekhez képeket vetítettünk, és laza ambient-zene ment a háttérben. Kellene majd az ilyen élő találkozások is. Alapvető fejlesztési irány egyelőre nem is annyira a tematikus, mint inkább az együttműködések keresése és ezáltal a látogatottság növelése. A Librarius ma már auditált weboldal, hivatalos statisztikai vannak a hirdetési piac számára, egyelőre nem piacképes számokkal. A nyár elején aláírtunk egy együttműködési nyilatkozatot az Írók boltjával, amely szerint ők lesznek a Librarius könyvesboltja a mostani 20–30 címből álló, saját kiadású könyveink helyett, mi pedig az Írók boltja modernizált weboldalának leszünk a tartalomszolgáltatói. Ez a fúzió, ami a gyakorlatban ősszel realizálódik, mindkettőnk számára nagy lehetőségeket tartogat. Reméljük, legkésőbb karácsonykor át is adja.

